

ומתוקים מדבש

סוגיות בהלכה מתוך עניינים שבפרשת השבוע מכאורים ומורחבים בלשון לימודים השווה לכל נפש
נכתב ע"י הרב זאב יהודה סטארק שליט"א רב קהילת "שמחת התורה" - ביתר עילית

פרשת מקץ - גליון מס' 10

מתוך הנושאים הנדונים בגליון:

- א. איך אמרנו דהרגיל בנר הויין להו בנימ ת"ח, הלא אין קיצורי דרך ביהדות?
- ב. היכן מדליק דייר רחוב את נרות החנוכה?
- ג. מה ענה הבחור בעל מידות רעות אמאי אין רואים שהתורה מחזירתנו למוטב?
- ד. האם חשוב לנו שיראו הגויים את נרות החנוכה?

עניינים בהלכות חנוכה

ההבדל המהותי והיסודי בין חנוכה לפורים

של כלל ישראל צריכה להיות מלחמה בגוף עד מסירות נפש כדי לבטל כח השטן. ופשוט הוא שרק על גדולי הדור מוטל להחליט אימתי 'יוצאים' למלחמה בפועל, ועל אף שלפעמים נראה שהגיע הזמן לעשות 'מלחמה' גדולי ישראל יודעים מתי ההנהגה הראויה היא ב'שב ואל תעשה' עדיף, ודו"ק. (ולפי דברים אלו יש להמתק קצת מה שעולה מפשטות סוגיית הגמ', וכן נקטו הרבה פוסקים - עיין לקמן שדנו בזה, שיש פרסומי ניסא גם אצל עכ"ם, שלא מצינו כזאת בשאר מצוות^א, אמנם לפי דברי רבי אלחנן זצוק"ל ה"ד שעיקר המלחמה בחנוכה הייתה כלפי הגויים, ובין ישראל לעמים, ולא בין ישראל להקב"ה כביכול, אולי יש יותר טעם לפרסם להם עניין זה, ודו"ק).

בעניין סגולת בנימ ת"ח ע"י נרות חנוכה

עיין בגמ' (שבת כג:) דאיתא: 'אמר רב הונא, הרגיל בנר הויין ליה בנימ תלמידי חכמים'. עיי"ש.

ובלבוש (סימן תרע"א סעיף א) כתב שהזהיר בהן יהיו לו בנימ ת"ח, דכתיב: 'כי נר מצוה ותורה אור', ע"י הנר מצוה דשבת או חנוכה יבא אור התורה לבניו, ולא שייך לומר שהוא עצמו יזכה לתורה, כי עם האיש השלם ידבר, שכבר הוא בשלימותו. עיי"ש. והרי מבואר מדבריו שביסוד הדבר הסגולה נאמרה גם עליו, אלא שהמדובר באופן שהוא כבר ת"ח. ויל"ע לפי"ז, אם הוא עדיין אינו ת"ח, והסגולה פועלת בו, האם גם בניו יהיו ת"ח איתו, או שזה מסוגל לפעול רק בשבילו, דהיינו שהסגולה תמיד תפעל או עליו או על בניו. ובפשטות - הסגולה כן תשפיע עליהם, כי בגמ' כתוב 'בנים' בלשון רבים, וא"כ לכאורה הסגולה יכולה להועיל להרבה אנשים, דהיינו גם לו וגם לבניו.

ובב"ח (שם ס"ק ב) תירץ הקושיא (אמאי לא נאמרה הסגולה עליו ורק על בניו) באופן אחר, וכתב: והא דלא קאמר 'איהו גופיה הוי צורבא מרבנן', כדקאמר התם (שבת כג:) אמאן דדחיל מרבנן, יש לפרש דקאמר - אי לאו בר הכי הוא, מכל מקום זוכה לבנים ת"ח, ואע"ג דלגבי מאן דדחיל מרבנן קאמר 'ואי לאו בר הכי הוא לישתמעון מיליה כצורבא מרבנן', (ויאן לא כתב 'שקלא וטריא' זו - דהיינו שהוא יהיה ת"ח, ואי לאו בר הכי הוא אזי הבנים שלו יהיו ת"ח), התם הוי טעמא כי היכי דלדחילו מיניה, כמה דאיתו הוה דחיל דחיל, אבל הכא לא שייך למימר הכי (היינו דהתם זה הוא מדה כנגד מדה, שכמו שהוא מכבד וירא את החכמים, ככה גם ישמעו לו, משא"כ כאן - איזה מדה כנגד מדה' אפשר לומר מחמת שהוא מדליק נרות שהם מסמלים תורה, דאי בזכות זה יקבל תורה - והלא לאו בר הכי הוא, וא"כ לא שייך כאן בזה מדה כנגד מדה, וממילא זה 'עובר' לבניו, ודו"ק).

ובאלוהי זוטא (שם ס"ק ט - וכן איתא במהרש"א שם תירוץ מעין זה) תירץ את קושיית הב"ח והלבבוב באופן אחר, וכתב שעיקר הקרא קאי על נר שבת שהוא דאורייתא, ועיקר מצות הדלקת נר שבת הוא בנשים, ובנשים לא שייך למימר 'איהו גופא הוי צורבא מרבנן', דכל המלמד בתו תורה וכו'. עיי"ש. וצע"ק למה היא בעצמה לא תזכה מחמת זה ל'בעל' ת"ח, ולמה הגמ' נקטה בדיוקא שיהיו לה בנים ת"ח, אטו 'אשת חבר' מילתא זוטרתא היא? ויש לתרץ.

ולסיכום יש לנו ג' מהלכים אמאי נקטה הגמ' דיוקא שיהיו בניו ת"ח ולא הוא בעצמו, או בגלל שהוא כבר ת"ח, או בגלל שהוא לאו בר הכי, או בגלל שהאשה מדליקה הנרות ולא שייך לומר אצלה שהיא תהיה ת"ח.

קושיית המפרשים על הנ"ל - שאיננו רואים שכל המדליקים הם ת"ח

בעיון עקב (שבת שם) הקשה שעכשיו בזה"ז דכו"ע רגילים במצוות נר חנוכה ונר שבת, היה צריך שיהיו לכולם בנים ת"ח, ובמצאות אין רואים זה, ואי לא דמיסתפינא הייתי אומר דקאמר 'הרגיל בנר' - כדי שבניו יהיו יכולין ללמוד בלילה אצל הנר - והיא

א. ועל אף דאיתא בטור (ריש הלכות סוכה) שהטעם שעושים את חג הסוכות בתשרי ולא בניסן, שהרי אז היה הזמן שיצאנו מצרים, הוא בגלל שבניסן כולם יוצאים מהבית, ובתשרי כולם נכנסים מחמת 'מזג האוויר', ואם היו עושים זאת בניסן לא היה 'ניכר' שיושבים בסוכה לשם חג, כי ממילא כולם יוצאים מהבית לישב ב'אהלים' וכו', וא"כ עושים זאת דווקא בתשרי כדי שיהא ניכר שאנו יושבים בה רק לשם חג. ויש להקשות, והרי אפילו אם היינו עושים את הסוכה בניסן היינו בונים את הסוכה 'לשם צל' ומבלי דברים המקבלים טומאה, ועם כל דיני 'לבוד', 'דופן עקומה', 'גוד אסיק' וכו', ואח"כ היינו מברכים ברכת 'לישב בסוכה', עם כוונה של ט"ו - ט"ו בלילה הראשון וכו', וא"כ כלפי מי צריך להיות ניכר שאנו יושבים בסוכה שלא מחמת מזג האויר. ושמעתי שיש שרצו לתרץ שצריך שיהיה ניכר לעכ"ם, כי אילו היה סגל להיות ניכר כלפי היהודי גרידא - זה ג"כ ניכר בניסן. אמנם נראה בפשטות שאין ראיה משם, והטור בא רק לומר שזה צריך להיות ניכר 'במעשה הישיבה' שלנו - בעצמותה, ולא כלפי חוץ, אמנם גם זהו חידוש, כי מהו טעמו ועניינו של דין זה, ועדיין צע"ק בדברי הטור, שעל אף שדבריו נאמרו על צד הדרוש, מ"מ צריך לתרץ.

ליה בנים ת"ח. עיי"ש. ולפי דברי צ"ל שמה שהגמ' מביאה ראייה לזה מהפסוק 'נר מצוה ותורה אור', זה אינו עניין סגולי אלא מציאותי, שע"י הנר אפשר ללמוד יותר טוב - מחמת אורה, וכל דברי הגמ' האלו הם עניין של 'מציאות' ולא עניין 'סגולי'. ובספר הנפלא **פרדס יוסף החדש** (לדידי עוז הגאון המפורסם רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א - חנוכה דף קעב) הביא מכת"י המיוחס לרבי יצחק בן הראב"ד, שכתב: 'ומש"כ רז"ל **זההיר בנר חנוכה הויין ליה בנים זכרים שיהיו ת"ח**' (וגירסה זו לא נמצאת אצלנו בגמ', ומשמע שכוונתו שיש כאן שתי סגולות, האחת שיהיו לו בנים זכרים, והשני שיהיו ת"ח, וכן מוכח מהמשך דבריו), והרי כו"ע מדליקין נרות חנוכה ואין כולם ולא רובם זוכין לבנים זכרים ושיהיו ת"ח. אין לתמונה מזה, שהאמת הוא - חכמים אמת ודבריהם אמת, וכפי מה שכל העולם מדליקין נרות חנוכה **שרובא דרובא יוצאין ידי חובתן, אבל מיעוטא דמיעוטא זהירין להדליק כפי כל פרטי המצוות והדקדוקים**, שהזהיר בהדלקתן בכל פרטיה ודקדוקיה, יקנה וישיג בכח המצוה ובסגולותיה בנים זכרים ת"ח. עיי"ש. ומה שהאחרונים האחרים לא תירצו כזאת, כי כפי הנראה לא היה להם גירסא זו ד'זההיר' אלא כגירסא ד'הרגיל', ולכן לא תירצו כך שהדבר תלוי בקיום המצוה בכל הפרטים והדקדוקים, כיון שדיק זה מתאים רק לגירסא ד'זההיר'.

וראוי לציין כאן מה דאיתא בחז"ל בכמה מקומות, ולדוגמא - כל האומר 'אשרי' ג' פעמים ביום - הוא בן עוה"ב, או - כל הסומך גאולה לתפילה הוא בן עוה"ב וכדומה, ובמפרשים שם הסבירו את העניין בכמה אופנים, כי הרי כידוע 'אין קיצורי דרך בדישקייט', וה"ה כאן לענין בנים ת"ח אין קיצורי דרך, והסבירו שם שהמדובר על אלו שמדקדקים בכל דבר עד קצה היכולת, עד כדי כך שמקפידים גם בדברים כאלו שהם כביכול 'קטנים', או שמכוונים ליסוד עמוק במה שהם אומרים, ואפשר לומר שזה דומה למה שכתוב כאן, שאין מדובר בקיום הדין באופן פשוט, אלא עם דקדוקי הדין וכו', ודו"ק.

עוד חשבתי לתרץ ע"פ דברי **המשנ"ב** (סימן קנח ס"ק לח - על פי הגמ' שבת סב), שאמרו על רב חסדא שהיה עושה נטי' עם הרבה מים, ויותר מרביעית שהוא השיעור הנצרך עפי"ן דין, והגיע לו הרבה עשירות, וכתב ע"ז המשנ"ב: 'שמכל מקום לכתחילה טוב יותר שלא יעשה בשביל זה, דהוא ע"מ לקבל פרס, אלא יעשה הכל לכבוד השי"ת, והשכר ממילא יבוא, ומי שזההיר בזה ואינו מתעשר הוא מפני שמעשיו מעכבין'. עיי"ש.

ועוד חשבתי לתרץ על פי מעשה שמוזכר בספר **מגד גבעות עולם** (חלק א דף כה - שהביא מאביו הגר"מ שורקין זצ"ל - תלמיד החפץ חיים ור"מ בישיבת רבי חיים ברלין בארה"ב) שהיה בחור בראדן שהיה מתמיד עצום אך היה בעל לב רע ובעל מידות רעות, ושאלו אותו הבחורים - היתכן?! הלא המאור שבתורה מחזירו למוטב?! וענה הבחור הנ"ל על עצמו, **שאם לא היה לומד היה גרוע פי כמה וכמה**, והיה קורע את הכרס של בני אדם לחמם בהם את ידיו (וא"ל להבין מליצה זו רק למי שהרגיש פעם את הקור הנורא ברוסיה ופולין), והכוונה **דבודאי שהתורה פועלת, והמאור שבה מחזיר למוטב, אך הכל לפי מדרגת האדם ולפי עומק מדותיו הרעות ויצר מחשבות לבו**, וכל חד חד וחד לפום שיעורא דיליה חוזר למוטב במידת מה. עיי"ש. ויש לומר דה"ה כאן, ודאי שהנרות פועלים את פעולתם, אלא שכל זה רק כפי הכנת טבע האדם וליבו, שמסוגל להיות "תלמיד חכם" כפי דרגתו וכפי תכונותיו, ודו"ק.

ולסיכום - האופנים לתרץ הקושיא אמאי רואים בפועל הרבה שנזהרין בהדלקת נרות ואין להם בנים ת"ח: או שכוונת הגמ' הוא לעניין מציאותי ולא סגולי, דהיינו שאם יש נרות בבית והילדים לומדים לאורם בלילות - הם יהיו ת"ח, או שהגמ' דיברה רק באופן שמדקדק בכל פרטיה ודקדוקיה, וזה נמצא רק אצל יחידים ומועטים, או שהסגולה פועלת בכלליות, אמנם עוונותיו ומעשיו מעכבין אותו מלפעול אלה, או שזה רק פועל, והוא נעשה ת"ח בדרגה שלו וכפי תכונותיו, שבאמת בלא זה היה אמור להיות גרוע הרבה יותר.

וראוי לציין עוד מה דאיתא ברמ"א (יו"ד סימן רסה סעיף א) שמבואר מדבריו שהסנדקאות בברית מילה היא סגולה לעשירות. עיי"ש. ובביאור הגר"א (שם ס"ק מז) כתב **'ולעולם לא ראינו סנדק שמתעשר'**. עיי"ש. ובשו"ת חת"ס (אורח סימן קנט - כעין דרכו של המשנ"ב הנ"ל) כתב, **אולי החטא גורם לכך שהסנדק אינו מתעשר'**. עיי"ש. ובדרך שיחה (חלק א דף סב) איתא בשם מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א על אביו הסטייפלר זצ"ל: **אבא זצ"ל נשאל פעם היכן עשירותו, אף שנתכבד רבות בסנדקאות, וענה, הנה התעשרתי שכתבתי הרבה ספרים, שגם עשירות ברוחניות עשירות היא**. עיי"ש. ואני שמעתי שהיה מתבטא ואומר: **'בן כמו ר' חיים אינה עשירות מופלגת?!'** (ובודאי שמרן הגר"ח שליט"א לא רצה לומר זאת מחמת ענותנותו). ועיין עוד **בערוך השלחן** (יו"ד סימן רמז סעיף ו) שכתב לגבי דין נתינת צדקה שנאמר בו **'עשר בשביל שתתעשר'**, ורואים הרבה שלא נתברכו בעשירות, וכתב, **כי יש שעשירותם נאבדה, זהו מהנסתרות לה' אלוקינו, ובודאי טובתם היא**. עיי"ש. וא"כ יש כאן עוד תירוץ לקושיא שהבאנו לעיל לענין סנדקאות וכן לענין בנים שלא נהיו ת"ח, שהם מהנסתרות לה' אלוקינו וכו' (וב"ל שיתירץ זה - הוא הפשוט ביותר).

הדלקת נרות חנוכה למי שאין לו בית ('הומלס')

עיין ברמב"ם (הלכות חנוכה פרק ד הלכה א) שכתב: **מצותה שיהיה כל בית ובית מדליק וכו'.** עיי"ש. ו**בתוס'** (סוכה דף מז. ד"ה הרואה - באחד מתירוציו) איתא, **שהטעם שהתקינו חכמים ברכה גם על הרואה נר חנוכה, משא"כ בסוכה ולולב, הוא מפני אלו שאין להם בית, ואין בידם לקיים המצוה**. עיי"ש. ובבית יוסף (סימן תרעא) כתב שהטעם שתיקנו נר

ב. ועיין בספרינו **'ומתוקים מדבש'** (הלכות בית הכנסת - ושאלות מצוות לרבני בית הכנסת) במה שדנו בענין הליכה לטיולים בחג הסוכות, לענין להכניס עצמו לכתחילה לפטור של 'הולכי דרכים' וכו', ובמה שדנו בזה. עיי"ש.

ג. וראוי לציין מה דאיתא בפוסקים לענין הדלקת נר חנוכה במקומות שמתאספים שם רבים, כגון בחתונה או בשאר אסיפות, שאין חובב של פרסומי ניסא אלא כשיש להם תורת ציבור לתפילה וכדומה. ועיין בספר **הליכות שלמה** (חנוכה דף שד) שכתב שאין מברכין על הדלקת נרות חנוכה באסיפות וכדומה, דהואיל והברכה שבבית הכנסת היא עצמה אינה מעיקר התקנה, הבו דלא לסיף עלה, והתריע הגרש"א

ברשי" דמתחשבים ברגל גויים ג"כ. עיי"ש. וכן איתא בספר שבות יצחק (חנוכה דף צ) בשם הגרי"ש זצ"ל שבפשוטו משמע דהתרמודאי מתעבכים טפי מישראל הקונים מהם, וכיון דזמן ההדלקה עד שתכלה רגל התרמודאי, נמצא דשייך פרסום גם לנכרים, וכן נראה גם מדברי ספר הגיר (פוסק קדמון מלפני כש מאות שנה) דהפרסום היו גם לנכרים, וז"ל: 'ואינו מדליק מבעוד יום דלא הוה בהכי פרסום נס, דסתיירה בי טיירה מאי עביד' (נר כשהיום בטירתו - שמואר באור השמש - אין בו תועלת, ולא ניכר שהדליק מחמת המצוה, ושוב אין בו משום פרסומי ניסא), אבל בבית הכנסת שאין שם כי אם ישראל - ודאי בהכי איכא פירסום נס'. עכ"ל. ומשמע דבהדלקה שבבתים כיון דהיא גם לנכרים, אמרינן סתיירה בי טיירה מאי עביד, אשר יש לפרש כוונתו דכשהפרסום גם לנכרים והם אינם יודעים ממצוות נרות חנוכה אם ידליק הנר בטיהרה, לא ישיגוהו בו ולא יתפרסם אצלם הנס, אבל בבית הכנסת נוהגים להדליק מבעוד יום, דאע"ג דמדליקים בטיהרה, אך מכיון שיש שם רק ישראל שיועדים ממצות נ"ח, הרי הם משגיחים בנר אע"פ שדולק בטיהרה, ועכ"פ שמענו מזה דשייך פרסום הנס גם לנכרים וכו'. עיי"ש.

ונלענ"ד מבואר מספר הגיר (הנ"ל) תוספת חידוש, כי עד כאן הייתי אומר שהפרסום גם שייך אצל נכרים, וכמו במקום שאין שם ישראל, אמנם זה אינו חלק מעיקר צורת המצוה, אמנם משמע מדבריו שצריכים פרסום גם לנכרים, וכאילו שזה מעיקר צורת התקנה, ולזה תיקנו תקנה אחרת בחוץ, מתקנה שתיקנו בבית הכנסת, ודו"ק.

ובספר טעמא דקרא (למרו רשכבה"ג הגר"ח קניבסקי שליט"א - חנוכה דף מט) איתא ששאלו להגר"ח שליט"א על הדר במקום שאין ישראל, אם שייך פרסומי ניסא לעכו"ם, וענה שהנה רש"י בשבת (הנ"ל) מפרש עד דכלאי ריגלא דתרמודאי וכו', ומשמע ששייך פרסומי ניסא לגויים, ודוחק לומר דכל זמן שהן הולכים ברחוב - גם יהודים באים שם לקנות מהו". עיי"ש. וכן איתא בספר הררי קדם (חלק א סימן קס - שהביא מהגר"ד סולוביצקי זצ"ל - מבוססות) שכתב שמשמע מדברי רש"י דיש קיום דפירסומי ניסא גם לגבי נכרים, ושכן מוכח מתפילת 'על הניסים' שאומרים בה: 'ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך', והכוונה לגבי הגויים, שהרי אח"כ אומרים 'ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה' וכו'. ובשו"ת התעוררות תשובה (לבנו של מרן ה"ח"ת סופר) - א"ח סימן תנו) כתב שהנה הדר בין גויים נ"ל דמחוייב להדליק על פתח ביתו מבחוץ או בחלון הסמוך לרה"ר, דיתפרסם הנס בין הגויים, שישאלו מאי הוא, ויודיע להם עי"ז המעשה ועיקר הנס. ומקרא מלא הוא (יחזקאל לח, כג): 'והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גויים רבים', וכמה מקראות מורים ע"ז שהקב"ה מדקדק על חילול שמו בין הגויים ועל קידוש שמו ביניהם. וזכר לדבר, דכל זמן עיקר הדלקתו הוא עד דכלאי ריגלא דתרמודאי, כדאיתא בשבת. הגם שמלשון רש"י יש לפרש דלכן עד אותו זמן היא מצות הדלקתו - משום דעד אותו זמן באים הקונים לקנות מהם עצים, והקונים באמת יהודים המה וכו'. עיי"ש. (והנה לפי מה שהבאנו למעלה ממה שכתב הגר"ח אלתרן וסרמן זצוק"ל ה"ד שהנס דחנוכה הוא על מלחמה כנגד הגויים, ובה נשתנה חנוכה מפורים, יש להמתיק הדברים ולומר שלפ"ז מיושב יותר מדוע יש פרסומי ניסא גם כלפי הגויים, שכן על הנס של הנצחון מול הגויים אנו מציינים ומפרסמים, ובדאי שייך טובא גם כלפי הגויים, משא"כ נס פורים היה יותר בינינו לבין הקב"ה, עיין לעיל במה שביארנו בה).

אמנם עיין בספר אמת ליעקב (להג"ד יעקב קמנצקי זצ"ל - שבת כא:) שכתב שאפשר לומר דרש"י הוצרך לבאר כל האריכות, דהיה קשה לו לומר דהפרסום הוא שיתפרסם אצל התרמודאים, דהא עכו"ם נינהו, וכי תעלה על הדעת דאגן נצריך לפרסם הנס ביניהם?! ולפיכך הוצרך לפרש דהפרסום הוא לקונים מהתרמודאים, ואינהו ישראל נינהו. עיי"ש. ויוצא מדברי האמת ליעקב שרש"י בא בדבריו באריכות, וכאילו בא להציא את דברי הגמ' מפשוטם שיש פרסומי ניסא אצל עכו"ם. ובספר מועדים וזמנים (חלק ב דף פב) כתב בפשיטות שלא שייך חיוב פרסומי ניסא בחנוכה לגויים, שיסוד חיוב פרסומי ניסא היא לפרסם השגחת הבורא ית"ש בעולמו, ועיקרה להשריש בלב כל אחד ואחד שאנו מאמינים בהשגחה פרטית, וחיוב זה לישראל הוא לא לעכו"ם, וא"כ אין המצוה לעינו בחנוכה לפירסומי ניסא לעכו"ם. ורש"י נמי לא התכוון מעולם לומר בדענין שייארו אז הנרות משום פרסומי ניסא כלפי האומה תרמודאי, רק בני האומה מכרו עצים בשוק עד שעה מאוחרת, והישראלים שרצו לקנות ע"כ נשארו שמה להשיג מהם עצים, ולדידהו איכא מצוות פרסומי ניסא, ולא כלה רגלם אלא כשכלה ריגלא דתרמודאי שיצאו מהשוק וכו'. ורמז לדברים שאין מצות פרסומי ניסא לעכו"ם, הא דכתבינ' 'ונתקדשתי בתוך בני ישראל' - ולא לעכו"ם. עיי"ש.

ועדיין קשה על דברי הגר"מ שטרנבוך שליט"א מהא דדקדקנו לעיל מנוסח 'על הניסים', ומדיאית במדרש תהילים (פרק מד - עיין בספר טעמא דקרא שם שמרן הגר"ח הביא את דברי המדרש האלו): 'למען תספר באזני בנך' - ליתן שבח למקום, שבניו מספרים כבודו בין הגויים. ובפוסק 'שירו לה' שיר חדש', 'ספרו בגוים כבודו, בכל העמים נפלאותי, אשר כבודו של הקב"ה שמספרים בניו בין הגויים, וצ"ע.

ובר"ף (שבת שם) מפרש דברי הגמ' עד דכלאי רגלא דתרמודאי מן השוק, שמלטי עצים נקראים תרמודאי. עיי"ש. וזה ג"כ יכול להיות מבני ישראל, כי הוא רק 'שם אומנות' ולא 'שם אומה'. ויש אחרונים שפירשו שזה גופא המחלוקת בין רש"י להר"ף, האם שייך פרסומי ניסא אצל גויים.

נפק"מ מהג"ל להלכה - הדלקה בשעה שאין אנשים בבית בשעה מאוחרת עיין בשו"ע (סימן תרעב סוף סעיף ב) שאם עבר הזמן ולא הדליק, מדליק והולך כל הלילה, ואם עבר כל הלילה ולא הדליק אין לו תשלומין. עיי"ש. ובמשנ"ב (שם ס"ק יא - בשם המג"א) איתא שיוכל להדליק בברכה רק עד עמוד השחר, ודווקא אם בני הבית ניעורים, אבל אם ישנים אין לברך עליהם, אלא ידליק בלא ברכה וכו'. ואם בא לביתו קודם עלות השחר ומצא בני ביתו ישנים - מן הנכון שיקצם כדי שיוכל להדליק בברכה. עיי"ש. ובשער הציון (שם ס"ק יז - בשם החמד משה) דעתו שאם שכח או נאנס ולא הדליק עד שישנו כולם, שיקיץ ב' או ג' מהם וידליק, ואם אי אפשר להקיצם - מ"מ ידליק ויברך, שלפי דעת המג"א אם יהיה אדם במקום שאין איש אף מאנשי הבית ידליק בלא ברכה, ולא ראינו זה בפוסקים, ואדרבה, השלטי גבורים (י. דפי הר"ף אות א - בשם הרי"ז) כתב דאף אם הוא בין הנכרים לבדו צריך להדליק, ומשמע מדעתו כן בפשיטות - שידליק בברכה, אלא ודאי דאם יכול לפרסם ההדלקה בפני רבים יותר עדיף, אבל אי ליכא אנשים - בשביל זה לא יבטל המצוה, כן נראה לי, וכן נוהגים העולם (עד כאן דברי החמד משה, הובאו דבריו בשער הציון), וסיים השער הציון: 'שפסק ברכות להקל, ומכל מקום מי שרוצה לנהוג כוותיה (דהחמד משה - כנגד המג"א), אין מוחין בידו'. עיי"ש.

ובפשוטו הייתי אומר שמכך שהחמד משה מדמה את הציור של הדלקה במי שדר בין עכו"ם - להדלקה כשאין אנשים נמצאים, רואים לכאורה שהוא למד בפשוטו שאין פרסומי ניסא אצל עכו"ם, כי אילו סבר ששייך פרסומי ניסא אצלם, איך אפשר להביא ראייה משם לנדון של הדלקה 'בלי שום איש', והרי אולי אצל ההוא שדר בין הנכרים באמת איכא פרסומי ניסא, ומאי ראייה היא משם לנידון דידן במי שרוצה להדליק כאשר בני ביתו ישנים. ואכן אפשר שזוהי דעת המג"א (כי קשה לומר שהוא חולק על הרי"ז) שהבאנו לעיל) שלמד שאכן שייך פרסומי ניסא אצל הגויים, וממילא אין ראייה למי שדר בין הנכרים, כי שם יש פרסומי ניסא, משא"כ בבית כאשר כולם ישנים. אמנם בפשוטו יותר הייתי מסביר את דעת המג"א (שלא לחלוק על דברי הרי"ז) שאפילו אם ננקוט דאין פרסומי ניסא אצל העכו"ם, אמנם כאשר הוא דר בין הנכרים - הלא 'אין אפשרות אחרת', וע"כ מותר לו להדליק בברכה, אבל בנידון דידן כשבני ביתו ישנים, יש לו אפשרות, ועצם המצב שהוא נמצא בו יש בו שפיר אפשרות לפרסם הנס לישראל, ועדיין צ"ע בכ"ז.

ועיין בשו"ת אגרות משה (א"ח חלק ד סימן קה אות ז) שנקט לומר שאין צד 'פרסומי ניסא' אצל העכו"ם, ועל כן ביאר המחלוקת בין המג"א והחמד משה באופן אחר. והוא, שהם נחלקו האם הפרסומי ניסא הוא חלק בלתי נפרד ומעכב במצוות הדלקת הנרות, או שזהו רק הידור במצוות ההדלקה, אמנם אינו מעכב. שלפי המג"א הוא חלק מהמצוה ומעכב (ולפיכך צריך להעיר את בני ביתו כדי לברך), ולפי החמד משה אין זה מעכב (ויכול לברך אפילו אם בני ביתו ישנים ואין מי שיראה את הנר). ותמה על פסק המג"א מהא שמבואר מהרי"א ז"ל (מקורו של החמד משה), שפסק להדליק נר בדר בין העכו"ם - עם ברכה, והרי רואים מפורש שהפרסומי ניסא אינו חלק מהמצוה שמעכב. ובסופו מסיק האג"מ שלהלכה למעשה אפשר להדליק בברכה וכדברי החמד משה. עיי"ש. (וזוהו פסק בתוקף יותר ממה שמסיק המשנ"ב שאין מוחין ביד מי שבידו, ובאמת צ"ע על דברי המשנ"ב למה לא פסק כהחמד משה אם יש לו ראייה מהרי"א ז"ל, ושדברי הרי"א ז"ל סותרים לדברי המג"א, ולמה אמר רק בלשון של 'אין מוחין בידו', ועיין להלן).

ולפי הביאור שלנו ששייך פרסומי ניסא בין העכו"ם, ושזבה גופא המחלוקת, או שאין להביא ראייה מהרי"א ז"ל לציור של המג"א, כי שם במציאות אין אפשרות אחרת, לא קשים דברי המג"א, וממילא אפשר לשמוע כמו שכתב המשנ"ב שאם רוצה לברך אין מוחין בידו, ולא פסק בתוקף כמו החמד משה שיש לו סמך מהרי"א ז"ל כנגד דברי המג"א, ודו"ק.

כבדתה אין זקוק לה - אם עדיין צריך להדליק מחמת חשד

עיין בבית הלוי (ע"ה"ת קונטרס לחנוכה) שכתב וז"ל: 'והנה לכאורה קשה להך מאן דאמר דס"ל כבדתה אין זקוק לה (שבת כא.), מאי שנא מהא דאמרינן (שם כג.) חצר שיש לה שני פתחים צריכה שתי נרות משום חשדא, דזימנין דחלפי בהאי ולא חלפי בהאי ואמרו כי היכי דבהאי פתחא לא אדליק בההיא נמי לא אדליק, וא"כ גם בכבדתה לגמרי יצטרך להדליק משום חשדא וכו'. ולכאורה היה נראה באמת דכו"ע מודים דצריך להדליקה משום חשדא, ולא פליגא הכא רק בעיקר חיוב המצוה, דרב הונא דקאמר כבדתה זקוק לה ס"ל דמצד המצוה מחוייב לחזור ולהדליקה, דס"ל שכן היתה התקנה שיהיה דלוק כל משך הזמן כולו דווקא וכו', ורב חסדא דקאמר כבדתה אין זקוק לה ס"ל דמשום עיקר המצוה אין זקוק לה וכו', אבל כשכבר כבה מודה דצריך להדליקה משום חשדא וכו'. אמנם צ"ע דברי הפוסקים שסתמו דבריהם וכתבו דאין זקוק לה, ולא כתבו דכבדתה לגמרי יצטרך להדליקה משום חשדא וכו'. עיי"ש.

ויוצא מדבריו שיש עניין להדליק את הנרות שוב לאחר שכבדתה, ועל אף שכבדתה אין זקוק לה - שילש עושה מצוה וכו', מדין חשד. עיי"ש בשו"ת שואל מהרה"ר (מהר"ת חלק ב סימן עא) שתיירץ ג"כ כהבית הלוי, וכתב שבאמת מצד חשדא היה ראוי להחמיר ולהדליק שנית, רק שמצד המצוה אם כבדתה אין זקוק לה. עיי"ש. וכן פסק להלכה למעשה בשו"ת רבבות אפרים (חלק א סימן תלח). עיי"ש.

זצ"ל על מה שהיה נפוץ לברך על הדלקת נרות חנוכה במסיבות וכדומה. ובספר שערי ימי חנוכה (דף ק) כתב שיש שרוצים להדליק נר חנוכה באסיפות וכל מקום כינוס של רבים - בטענה שזהו כמו הדלקה בבית הכנסת, אבל אין נכון לעשות כן, כי רק בבית הכנסת תיקנו להדליק ולא במסיבות אחרות - אף שיש שם רבים ויש בזה משום פרסומי ניסא, והמבדל על ההדלקה במקומות אלו הרי זה ברכה לבטלה, ואף אם מתפללים שם ערביה ברוך היללות - כמו שעושים באולם שמחות - ג"כ אין להדליק שם, אא"כ מתפללים שם באופן קבוע, אפילו רק פעם אחת בשבוע, ולא באולם שמתפללים שם רק בדרך עראי, שהרי בכל ערב נמצא שם ציבור אחר. ועוד, שבזמנים שאין חתונות וכדומה לא מתפללים שם כלל, וכמו שאין מדליקים בבית מדרש שרק לומדים שם ואין מתפללים שם באופן קבוע. ועיין עוד בספר אמת ליעקב (להג"ד יעקב קמנצקי זצ"ל - שו"ע דף רג) שכתב שיש מדליקים באולם החתונה, וזה צחוק (געלענטער) בעלמא. עיי"ש.

ד. ועיין בספר פסקי שמועות (חנוכה דף טז-ט) ששאל להגר"ח קניבסקי שליט"א במי שיש לו ב' אפשרויות להדליק בערב שבת, אפשרות אחת - להדליק במקום שיש יותר פרסומי ניסא, כגון כביש ראשי, אבל

ובשורת שבת יעקב (חלק ג סימן מח - הובאו דבריו בשערי תשובה סימן תרע"ט ס"ק יב) כתב שאע"ג דנקטינן ככתה אין זקוק לה, מ"מ צריך להניח את הנותר מנר חנוכה של שעוה או של שמן כל זמן עת ההדלקה, דאם לא יעשה כן חיישינן לחשדא שלא הדליק כלל, וראה מדאמרין חצר שיש לה ב' פתחים וכו' משום חשדא. ולכאורה מאי חשדא איכא, הא ידנו אותו לכוף זכות ויאמרו דאדליק אלא שכבתה ואין זקוק לה - כהסכמת הפוסקים. אלא ודאי כשלא אילץ הנותר באותו מקום איכא חשדא לומר שלא הדליק כלל. עיי"ש. ואשר יוצא משיטתו, שאף אנו דנקטינן ככתה אין זקוק לה, מ"מ צריך להשאיר את המנורה שם לחצי שעה, והוא דלא כהבית הלוי הסובר שבגלל חשש החשד צריך להדליק עוד פעם. ולכאורה יוצא מדבריו חידוש, שבשביל החשש של חשד מספיק להניח שם מנורה אף אם אין מדליקין אותה, שכן הוראים יגידו שהדליק ונכבה, וככתה אין זקוק לה, ולפיכך לא הדליק אותה שוב. אמנם עין בחכמת שלמה (להג"ר שלמה קלוגר זצ"ל - סוף סימן תרע"א) שכתב שאין לומר שבכתה ניהו אין זקוק לה להדליק מ"מ מחוייב להניחו במקומו ויראה הוראה שכבר מונח נר חנוכה וירגיש שככתה, שזה אינו, דא"כ גם ביש לה ב' פתחים יעשה כן ויניח לצד אחר בלי הדלקה ויאמרו שכבר ככתה. עיי"ש.

וראיתי עוד בפוסקים שכתבו לתרץ שאלה זו, ש'ככתה' היא מקרה, והמקרה לא יתמיד, ובליה א' לא יחשדנו, משום דיאמרו שסופו להדליק עוד, משא"כ בשני פתחים דהוראה יראה שבכל לילה אינו דולק, בזה חייבוהו חז"ל לצאת מידי חשד. ועיין עוד בספר הליכות שלמה (חנוכה דף רס"ה-רס"ו) ששאלו להגרשז"א זצ"ל שאלה זו, למה ככתה אין זקוק לה, והרי צריך להדליק מפני החשד, והשיב דהאי דינא שצריך להדליק מפני החשד הוא רק בעומד ורואה מתחילת זמן ההדלקה, ואינו רואה שמדליק בעל הבית נר חנוכה, בהא חיישינן לחשדא, אבל מי שהגיע אחר זמן ההדלקה ואינו רואה שהדליק הנרות, עליו להעלות על דעתו שנכבו הנרות ולא הוצרך בעל הבית להדליק נרותיו שוב ככתה אין זקוק לה. עיי"ש.

והנה הקרבן נתנאל (על הרא"ש - שבת פרק ב סימן יא אות י) כבר הקשה שאלה זו של 'הבית הלוי', וכתב שכל הא דנא של חשש חשדא הוא מדבריו רב הונא, כדאיתא בשבת שם, וזה קאי לשיטתו שסובר 'ככתה זקוק לה', ולכן (לדידו) אין ריעותא של חשד בככתה. והקשה הקרבן נתנאל על שיטת הרמב"ם שפוסק הדין של חשד, ומאידך ג"כ פוסק שככתה אין זקוק לה. ותירץ שבאמת לולא שיש ג"כ הדלקת ג"כ בערב שבת חנוכה, היה צריך להיות הדין שבחצר שיש לה ב' פתחים ליכא חשדא כלל, מפני שהוראים שיראו שלא הדליק יתלו שבסתמא הדליק כדין אלא שהנר כבה וסילק הפתילה המכוכה, אמנם בחנוכה בשבת יש חשד של הוראים, מפני שכאן א"א תלת שסילק הפתילה המכוכה שהרי הוא מוקצה, ויבואו לחשוד שלא הדליק כלל, ולכן צריך גם בחול להדליק אטו שבת. עיי"ש. ומבואר מדבריו שאין כאן כלל חשד בדרך כלל אחרי שככתה, כיון שאנשים יתלו שהנר נכבה וסילקו אותו, שהרי צריך לדון לכוף זכות, ובשבת שא"ל לסלקו יראו הפתילה המכוכה ויבינו שבעה"ה הדליק ג"כ ונכבה לו, ורק בחצר שיש לה שני פתחים יש חשד אטו שבת, משום שבשבת שלא יראו נר כבוי יבואו לחשוד בו. (ויצא לפי החשבון שלו בדיוק להיפך מהשבות יעקב שהבאנו לעיל שסובר שבאמת אנשים יחשדו בו, ועד כדי כך שצריך להשאיר את הנרות שם אפילו כשהם מכוכים, וזו היא כעין מחלוקת ב'פסיכולוגיה האנושית' ו'בוצרת ההסתכלות של אנשים, האם בפשטות ידנו אותו לכוף זכות או שיחשדו בו, ודו"ק).

ובעיקר סברתו של השבות יעקב (המובא לעיל - שכתב שיש להשאיר שם את המנורה לאחר שככתה, ועל אף דקיימא לן ככתה אין זקוק לה - אמנם מחמת חשד חייב להשאיר את זה שם), הקשה עליו **בספר מאורות נתן** (להגר"נ קופרשטוק זצ"ל - חנוכה סימן מג דף קצ, דזה ניחא רק לאותן אנשים שעוברים על יד פתח הבית ממש שרואים את הנר הכבוי, אבל אנשים שעוברים מרחוק ודאי א"א להם לראות ולהבחין כלל לאחר צאת הכוכבים שיש שם נר כבוי. והביא שם תירוץ, שהאנשים שעוברים מרחוק ואינם רואים את נותר השמן לא יחשדוהו, שידונוהו לכוף זכות ויאמרו שהדליק אלא שככתה ואין זקוק לה. וכסברא שכתב השבות יעקב, לכל החשש הוא רק לגבי אותם האנשים שעוברים בסמוך, ומכיון שיראו את מותר השמן לא יחשדוהו. עיי"ש.

דברי הגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל - בהג"ל

ובספר משמרת החיים (להגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל - ענייני חנוכה) כתב לא כהבית הלוי ולא כהשבות יעקב, ומחלק בין חשש חשדא שבשני פתחים לחשש חשדא במנורה שככתה ואין זקוק לה, והחילוק הוא, דגבי שני פתחים יש לו חיוב מדינא עכ"פ על פתח אחד, ואז אמרינן דמשום חשדא מחוייב להדליק לא רק בפתח אחד אלא גם באידך פתח, דעניין חשדא קובע מהות חיובו, שחיובו אינו רק בפתח אחד אלא גם באידך פתח, דעניין חשדא ממשך ומרחיב חיובו גם לאידך פתח, משא"כ בככתה - למ"ד שאין זקוק לה, כבר קיים מצות הדלקת נרות חנוכה לגמרי, ופקע ליה חיובו מכל וכל, ואז אתה רוצה לחייבו חיוב חדש משום חשדא, אז אמרינן דחשדא לחוד

בשבת עוברים שם מחללי שבת, אפשרות שניה - במקום עם פחות פרסום. האם ידליק במקום שיש פחות פרסום בגלל המחללי שבת, וענה שפרסומי נישא לא גם לגויים. עיי"ש.

ה. וסברא דומה לזה מצינו בהא דפסק הרמ"א (סימן תרע"ט סעיף ג) דלדידן דכל בני הבית מדליקים בפני עצמם משום מהדרין, קטן שהגיע לחינוך נמי מדליק. עיי"ש. אמנם עיין במג"א (סימן תרע"ט ס"ק ח) שכתב שאפילו לדידן שכל אחד מדליק, הקטן פטור. עיי"ש. וביאר דבריו במחצית השקל (שם) ש"ס' שחיוב חינוך הוא שייך רק על דבר שיש בו חיוב על הגדול מצד הדין, אבל הכא מה שמדליק כל אחד בפני עצמו הוא רק משום הידור, ועל עניין הידור לא שייך מצוות חינוך. עיי"ש. ועיין עוד בביאור הלכה (סימן תרע"א על הרמ"א ה"ל), ובמשנ"ב (שם ס"ד דף י). עיי"ש.

והנה קטן שיש לו בית בפני עצמו בוודאי מחוייב להדליק אף לדעת המג"א ה"ל, שכן אילו היה גדול היה מחוייב מן הדין. ועיין בשו"ע (סימן תרע"ט סעיף ב) וברמ"א (סימן תרע"ט סעיף ב) שהחזיר והמג"א שם, שאם יש לו בית בפני עצמו מדליק כפי המהדרין מן המהדרין, דהיינו נר לכל לילה, וא"כ יקשה, דהרי המג"א בעצמו ס"ל דלא שייך מצוות חינוך על עניין הידור, וכי היכי דסבירא ליה דאם אין לו בית בפני עצמו אינו מדליק, אמאי יש לו בית בפני עצמו מדליק כפי המהדרין מן המהדרין, הא לא שייך מצוות חינוך על עניין הידור.

להמ"א שחינוך על עניין הידור לא אמרינן. משא"כ ביש לו בית בפני עצמו - אפילו בלא עניין הידור יש עליו מצוה להדליק, וע"ז בודאי חל מצוות חינוך. ועניין הידור רק קובע את השיעור כמה נרות ידליק, ובכחא גזונא מודה המג"א שאף עניין הידור יכול לקבוע שמצוותו בקטנות היא כמצוותו בגדולות, וכמו שבגדולות מדליק מביסוף נר לכל לילה, הכי נמי בקטנות עושה כן. עיי"ש. ורואים מדבריו סברא כעין מה שהבאנו בגוף הגליון - לחלק בין אופן שבאים לחשד איזה ענין (וכחא להדליק לאחר שכבו הנרות מחמת חשד - אפילו דקיימא לן ככתה אין זקוק לה), לבין הרחבה של חיוב שכבר קיים (כמו עיקר הדלקה מחמת חשד).

ובענין משמרת חיים (להגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל - חלק ב דף ט) שכתב לחלק, דבאין לקטן בית בפני עצמו - לולא עניין הידור אין כאן עליו עניין הדלקה כלל, ועניין הידור בא 'לחשד' עליו מצוות הדלקה, ואז ס"ל להמ"א שחינוך על עניין הידור לא אמרינן. משא"כ ביש לו בית בפני עצמו - אפילו בלא עניין הידור יש עליו מצוה להדליק, וע"ז בודאי חל מצוות חינוך. ועניין הידור רק קובע את השיעור כמה נרות ידליק, ובכחא גזונא מודה המג"א שאף עניין הידור יכול לקבוע שמצוותו בקטנות היא כמצוותו בגדולות, וכמו שבגדולות מדליק מביסוף נר לכל לילה, הכי נמי בקטנות עושה כן. עיי"ש. ורואים מדבריו סברא כעין מה שהבאנו בגוף הגליון - לחלק בין אופן שבאים לחשד איזה ענין (וכחא להדליק לאחר שכבו הנרות מחמת חשד - אפילו דקיימא לן ככתה אין זקוק לה), לבין הרחבה של חיוב שכבר קיים (כמו עיקר הדלקה מחמת חשד).

ובענין משמרת חיים (להגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל - חלק ב דף ט) שכתב לחלק, דבאין לקטן בית בפני עצמו - לולא עניין הידור אין כאן עליו עניין הדלקה כלל, ועניין הידור בא 'לחשד' עליו מצוות הדלקה, ואז ס"ל להמ"א שחינוך על עניין הידור לא אמרינן. משא"כ ביש לו בית בפני עצמו - אפילו בלא עניין הידור יש עליו מצוה להדליק, וע"ז בודאי חל מצוות חינוך. ועניין הידור רק קובע את השיעור כמה נרות ידליק, ובכחא גזונא מודה המג"א שאף עניין הידור יכול לקבוע שמצוותו בקטנות היא כמצוותו בגדולות, וכמו שבגדולות מדליק מביסוף נר לכל לילה, הכי נמי בקטנות עושה כן. עיי"ש. ורואים מדבריו סברא כעין מה שהבאנו בגוף הגליון - לחלק בין אופן שבאים לחשד איזה ענין (וכחא להדליק לאחר שכבו הנרות מחמת חשד - אפילו דקיימא לן ככתה אין זקוק לה), לבין הרחבה של חיוב שכבר קיים (כמו עיקר הדלקה מחמת חשד).

ובענין משמרת חיים (להגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל - חלק ב דף ט) שכתב לחלק, דבאין לקטן בית בפני עצמו - לולא עניין הידור אין כאן עליו עניין הדלקה כלל, ועניין הידור בא 'לחשד' עליו מצוות הדלקה, ואז ס"ל להמ"א שחינוך על עניין הידור לא אמרינן. משא"כ ביש לו בית בפני עצמו - אפילו בלא עניין הידור יש עליו מצוה להדליק, וע"ז בודאי חל מצוות חינוך. ועניין הידור רק קובע את השיעור כמה נרות ידליק, ובכחא גזונא מודה המג"א שאף עניין הידור יכול לקבוע שמצוותו בקטנות היא כמצוותו בגדולות, וכמו שבגדולות מדליק מביסוף נר לכל לילה, הכי נמי בקטנות עושה כן. עיי"ש. ורואים מדבריו סברא כעין מה שהבאנו בגוף הגליון - לחלק בין אופן שבאים לחשד איזה ענין (וכחא להדליק לאחר שכבו הנרות מחמת חשד - אפילו דקיימא לן ככתה אין זקוק לה), לבין הרחבה של חיוב שכבר קיים (כמו עיקר הדלקה מחמת חשד).

ובענין משמרת חיים (להגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל - חלק ב דף ט) שכתב לחלק, דבאין לקטן בית בפני עצמו - לולא עניין הידור אין כאן עליו עניין הדלקה כלל, ועניין הידור בא 'לחשד' עליו מצוות הדלקה, ואז ס"ל להמ"א שחינוך על עניין הידור לא אמרינן. משא"כ ביש לו בית בפני עצמו - אפילו בלא עניין הידור יש עליו מצוה להדליק, וע"ז בודאי חל מצוות חינוך. ועניין הידור רק קובע את השיעור כמה נרות ידליק, ובכחא גזונא מודה המג"א שאף עניין הידור יכול לקבוע שמצוותו בקטנות היא כמצוותו בגדולות, וכמו שבגדולות מדליק מביסוף נר לכל לילה, הכי נמי בקטנות עושה כן. עיי"ש. ורואים מדבריו סברא כעין מה שהבאנו בגוף הגליון - לחלק בין אופן שבאים לחשד איזה ענין (וכחא להדליק לאחר שכבו הנרות מחמת חשד - אפילו דקיימא לן ככתה אין זקוק לה), לבין הרחבה של חיוב שכבר קיים (כמו עיקר הדלקה מחמת חשד).

ובענין משמרת חיים (להגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל - חלק ב דף ט) שכתב לחלק, דבאין לקטן בית בפני עצמו - לולא עניין הידור אין כאן עליו עניין הדלקה כלל, ועניין הידור בא 'לחשד' עליו מצוות הדלקה, ואז ס"ל להמ"א שחינוך על עניין הידור לא אמרינן. משא"כ ביש לו בית בפני עצמו - אפילו בלא עניין הידור יש עליו מצוה להדליק, וע"ז בודאי חל מצוות חינוך. ועניין הידור רק קובע את השיעור כמה נרות ידליק, ובכחא גזונא מודה המג"א שאף עניין הידור יכול לקבוע שמצוותו בקטנות היא כמצוותו בגדולות, וכמו שבגדולות מדליק מביסוף נר לכל לילה, הכי נמי בקטנות עושה כן. עיי"ש. ורואים מדבריו סברא כעין מה שהבאנו בגוף הגליון - לחלק בין אופן שבאים לחשד איזה ענין (וכחא להדליק לאחר שכבו הנרות מחמת חשד - אפילו דקיימא לן ככתה אין זקוק לה), לבין הרחבה של חיוב שכבר קיים (כמו עיקר הדלקה מחמת חשד).

ובענין משמרת חיים (להגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל - חלק ב דף ט) שכתב לחלק, דבאין לקטן בית בפני עצמו - לולא עניין הידור אין כאן עליו עניין הדלקה כלל, ועניין הידור בא 'לחשד' עליו מצוות הדלקה, ואז ס"ל להמ"א שחינוך על עניין הידור לא אמרינן. משא"כ ביש לו בית בפני עצמו - אפילו בלא עניין הידור יש עליו מצוה להדליק, וע"ז בודאי חל מצוות חינוך. ועניין הידור רק קובע את השיעור כמה נרות ידליק, ובכחא גזונא מודה המג"א שאף עניין הידור יכול לקבוע שמצוותו בקטנות היא כמצוותו בגדולות, וכמו שבגדולות מדליק מביסוף נר לכל לילה, הכי נמי בקטנות עושה כן. עיי"ש. ורואים מדבריו סברא כעין מה שהבאנו בגוף הגליון - לחלק בין אופן שבאים לחשד איזה ענין (וכחא להדליק לאחר שכבו הנרות מחמת חשד - אפילו דקיימא לן ככתה אין זקוק לה), לבין הרחבה של חיוב שכבר קיים (כמו עיקר הדלקה מחמת חשד).

ובענין משמרת חיים (להגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל - חלק ב דף ט) שכתב לחלק, דבאין לקטן בית בפני עצמו - לולא עניין הידור אין כאן עליו עניין הדלקה כלל, ועניין הידור בא 'לחשד' עליו מצוות הדלקה, ואז ס"ל להמ"א שחינוך על עניין הידור לא אמרינן. משא"כ ביש לו בית בפני עצמו - אפילו בלא עניין הידור יש עליו מצוה להדליק, וע"ז בודאי חל מצוות חינוך. ועניין הידור רק קובע את השיעור כמה נרות ידליק, ובכחא גזונא מודה המג"א שאף עניין הידור יכול לקבוע שמצוותו בקטנות היא כמצוותו בגדולות, וכמו שבגדולות מדליק מביסוף נר לכל לילה, הכי נמי בקטנות עושה כן. עיי"ש. ורואים מדבריו סברא כעין מה שהבאנו בגוף הגליון - לחלק בין אופן שבאים לחשד איזה ענין (וכחא להדליק לאחר שכבו הנרות מחמת חשד - אפילו דקיימא לן ככתה אין זקוק לה), לבין הרחבה של חיוב שכבר קיים (כמו עיקר הדלקה מחמת חשד).

ובענין משמרת חיים (להגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל - חלק ב דף ט) שכתב לחלק, דבאין לקטן בית בפני עצמו - לולא עניין הידור אין כאן עליו עניין הדלקה כלל, ועניין הידור בא 'לחשד' עליו מצוות הדלקה, ואז ס"ל להמ"א שחינוך על עניין הידור לא אמרינן. משא"כ ביש לו בית בפני עצמו - אפילו בלא עניין הידור יש עליו מצוה להדליק, וע"ז בודאי חל מצוות חינוך. ועניין הידור רק קובע את השיעור כמה נרות ידליק, ובכחא גזונא מודה המג"א שאף עניין הידור יכול לקבוע שמצוותו בקטנות היא כמצוותו בגדולות, וכמו שבגדולות מדליק מביסוף נר לכל לילה, הכי נמי בקטנות עושה כן. עיי"ש. ורואים מדבריו סברא כעין מה שהבאנו בגוף הגליון - לחלק בין אופן שבאים לחשד איזה ענין (וכחא להדליק לאחר שכבו הנרות מחמת חשד - אפילו דקיימא לן ככתה אין זקוק לה), לבין הרחבה של חיוב שכבר קיים (כמו עיקר הדלקה מחמת חשד).

ובענין משמרת חיים (להגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל - חלק ב דף ט) שכתב לחלק, דבאין לקטן בית בפני עצמו - לולא עניין הידור אין כאן עליו עניין הדלקה כלל, ועניין הידור בא 'לחשד' עליו מצוות הדלקה, ואז ס"ל להמ"א שחינוך על עניין הידור לא אמרינן. משא"כ ביש לו בית בפני עצמו - אפילו בלא עניין הידור יש עליו מצוה להדליק, וע"ז בודאי חל מצוות חינוך. ועניין הידור רק קובע את השיעור כמה נרות ידליק, ובכחא גזונא מודה המג"א שאף עניין הידור יכול לקבוע שמצוותו בקטנות היא כמצוותו בגדולות, וכמו שבגדולות מדליק מביסוף נר לכל לילה, הכי נמי בקטנות עושה כן. עיי"ש. ורואים מדבריו סברא כעין מה שהבאנו בגוף הגליון - לחלק בין אופן שבאים לחשד איזה ענין (וכחא להדליק לאחר שכבו הנרות מחמת חשד - אפילו דקיימא לן ככתה אין זקוק לה), לבין הרחבה של חיוב שכבר קיים (כמו עיקר הדלקה מחמת חשד).

ובענין משמרת חיים (להגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל - חלק ב דף ט) שכתב לחלק, דבאין לקטן בית בפני עצמו - לולא עניין הידור אין כאן עליו עניין הדלקה כלל, ועניין הידור בא 'לחשד' עליו מצוות הדלקה, ואז ס"ל להמ"א שחינוך על עניין הידור לא אמרינן. משא"כ ביש לו בית בפני עצמו - אפילו בלא עניין הידור יש עליו מצוה להדליק, וע"ז בודאי חל מצוות חינוך. ועניין הידור רק קובע את השיעור כמה נרות ידליק, ובכחא גזונא מודה המג"א שאף עניין הידור יכול לקבוע שמצוותו בקטנות היא כמצוותו בגדולות, וכמו שבגדולות מדליק מביסוף נר לכל לילה, הכי נמי בקטנות עושה כן. עיי"ש. ורואים מדבריו סברא כעין מה שהבאנו בגוף הגליון - לחלק בין אופן שבאים לחשד איזה ענין (וכחא להדליק לאחר שכבו הנרות מחמת חשד - אפילו דקיימא לן ככתה אין זקוק לה), לבין הרחבה של חיוב שכבר קיים (כמו עיקר הדלקה מחמת חשד).

ובענין משמרת חיים (להגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל - חלק ב דף ט) שכתב לחלק, דבאין לקטן בית בפני עצמו - לולא עניין הידור אין כאן עליו עניין הדלקה כלל, ועניין הידור בא 'לחשד' עליו מצוות הדלקה, ואז ס"ל להמ"א שחינוך על עניין הידור לא אמרינן. משא"כ ביש לו בית בפני עצמו - אפילו בלא עניין הידור יש עליו מצוה להדליק, וע"ז בודאי חל מצוות חינוך. ועניין הידור רק קובע את השיעור כמה נרות ידליק, ובכחא גזונא מודה המג"א שאף עניין הידור יכול לקבוע שמצוותו בקטנות היא כמצוותו בגדולות, וכמו שבגדולות מדליק מביסוף נר לכל לילה, הכי נמי בקטנות עושה כן. עיי"ש. ורואים מדבריו סברא כעין מה שהבאנו בגוף הגליון - לחלק בין אופן שבאים לחשד איזה ענין (וכחא להדליק לאחר שכבו הנרות מחמת חשד - אפילו דקיימא לן ככתה אין זקוק לה), לבין הרחבה של חיוב שכבר קיים (כמו עיקר הדלקה מחמת חשד).

ובענין משמרת חיים (להגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל - חלק ב דף ט) שכתב לחלק, דבאין לקטן בית בפני עצמו - לולא עניין הידור אין כאן עליו עניין הדלקה כלל, ועניין הידור בא 'לחשד' עליו מצוות הדלקה, ואז ס"ל להמ"א שחינוך על עניין הידור לא אמרינן. משא"כ ביש לו בית בפני עצמו - אפילו בלא עניין הידור יש עליו מצוה להדליק, וע"ז בודאי חל מצוות חינוך. ועניין הידור רק קובע את השיעור כמה נרות ידליק, ובכחא גזונא מודה המג"א שאף עניין הידור יכול לקבוע שמצוותו בקטנות היא כמצוותו בגדולות, וכמו שבגדולות מדליק מביסוף נר לכל לילה, הכי נמי בקטנות עושה כן. עיי"ש. ורואים מדבריו סברא כעין מה שהבאנו בגוף הגליון - לחלק בין אופן שבאים לחשד איזה ענין (וכחא להדליק לאחר שכבו הנרות מחמת חשד - אפילו דקיימא לן ככתה אין זקוק לה), לבין הרחבה של חיוב שכבר קיים (כמו עיקר הדלקה מחמת חשד).

ובענין משמרת חיים (להגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל - חלק ב דף ט) שכתב לחלק, דבאין לקטן בית בפני עצמו - לולא עניין הידור אין כאן עליו עניין הדלקה כלל, ועניין הידור בא 'לחשד' עליו מצוות הדלקה, ואז ס"ל להמ"א שחינוך על עניין הידור לא אמרינן. משא"כ ביש לו בית בפני עצמו - אפילו בלא עניין הידור יש עליו מצוה להדליק, וע"ז בודאי חל מצוות חינוך. ועניין הידור רק קובע את השיעור כמה נרות ידליק, ובכחא גזונא מודה המג"א שאף עניין הידור יכול לקבוע שמצוותו בקטנות היא כמצוותו בגדולות, וכמו שבגדולות מדליק מביסוף נר לכל לילה, הכי נמי בקטנות עושה כן. עיי"ש. ורואים מדבריו סברא כעין מה שהבאנו בגוף הגליון - לחלק בין אופן שבאים לחשד איזה ענין (וכחא להדליק לאחר שכבו הנרות מחמת חשד - אפילו דקיימא לן ככתה אין זקוק לה), לבין הרחבה של חיוב שכבר קיים (כמו עיקר הדלקה מחמת חשד).

ובענין משמרת חיים (להגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל - חלק ב דף ט) שכתב לחלק, דבאין לקטן בית בפני עצמו - לולא עניין הידור אין כאן עליו עניין הדלקה כלל, ועניין הידור בא 'לחשד' עליו מצוות הדלקה, ואז ס"ל להמ"א שחינוך על עניין הידור לא אמרינן. משא"כ ביש לו בית בפני עצמו - אפילו בלא עניין הידור יש עליו מצוה להדליק, וע"ז בודאי חל מצוות חינוך. ועניין הידור רק קובע את השיעור כמה נרות ידליק, ובכחא גזונא מודה המג"א שאף עניין הידור יכול לקבוע שמצוותו בקטנות היא כמצוותו בגדולות, וכמו שבגדולות מדליק מביסוף נר לכל לילה, הכי נמי בקטנות עושה כן. עיי"ש. ורואים מדבריו סברא כעין מה שהבאנו בגוף הגליון - לחלק בין אופן שבאים לחשד איזה ענין (וכחא להדליק לאחר שכבו הנרות מחמת חשד - אפילו דקיימא לן ככתה אין זקוק לה), לבין הרחבה של חיוב שכבר קיים (כמו עיקר הדלקה מחמת חשד).

ובענין משמרת חיים (להגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל - חלק ב דף ט) שכתב לחלק, דבאין לקטן בית בפני עצמו - לולא עניין הידור אין כאן עליו עניין הדלקה כלל, ועניין הידור בא 'לחשד' עליו מצוות הדלקה, ואז ס"ל להמ"א שחינוך על עניין הידור לא אמרינן. משא"כ ביש לו בית בפני עצמו - אפילו בלא עניין הידור יש עליו מצוה להדליק, וע"ז בודאי חל מצוות חינוך. ועניין הידור רק קובע את השיעור כמה נרות ידליק, ובכחא גזונא מודה המג"א שאף עניין הידור יכול לקבוע שמצוותו בקטנות היא כמצוותו בגדולות, וכמו שבגדולות מדליק מביסוף נר לכל לילה, הכי נמי בקטנות עושה כן. עיי"ש. ורואים מדבריו סברא כעין מה שהבאנו בגוף הגליון - לחלק בין אופן שבאים לחשד איזה ענין (וכחא להדליק לאחר שכבו הנרות מחמת חשד - אפילו דקיימא לן ככתה אין זקוק לה), לבין הרחבה של חיוב שכבר קיים (כמו עיקר הדלקה מחמת חשד).